

Mitzvah - Dansk Jødisk Museum, København

Dansk Jødisk Museum adskiller sig fra alle andre europæiske jødiske museer, fordi de danske jøder, stort set, blev reddet takket være deres landsmænds og naboers indsats under Holocausts tragiske år. Dette dybe menneskelige engagement gjorde en forskel for det danske jødiske samfund, hvilket manifesteres i det nye museums form, struktur og lys. Mitzvah er vartegn for dette projekt, og ordets betydningslag vil materialisere sig i Dansk Jødisk Museums udstillinger. Gennem sine betydninger som dybtfølt reaktion, engagement og betingelse repræsenterer det hebraiske ord både den jødiske erfaring i Danmark og inspirationen til dette nye steds konstruktion.

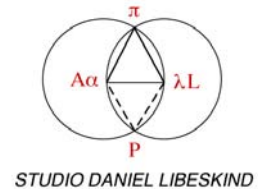
Dansk Jødisk Museum kommer til at indgå i en unik sammenhæng, der repræsenterer en vigtig historisk arv. Galejhuset blev bygget i begyndelsen af det 17. århundrede af Christian IV. I starten af det 20. århundrede gennemgik bygningen en ændring i forbindelse med opførelsen af Det kongelige Bibliotek og endnu én knap hundrede år senere ved etableringen af Den Sorte Diamant. Med grundlæggelsen af Dansk Jødisk Museum indgår museet i denne bygnings fascinerende tradition. Rummet og forvandlingen af dets funktioner gennem knapt et halvt årtusinde er et stærkt udtryk for kontinuiteten og betydningen af de mange lag af fortælling, som Dansk Jødisk Museum i denne bygning tilbyder offentligheden.

Museumsforslaget har både bymæssige og arkitektoniske aspekter. På det bymæssige plan forbinder museet sig til Bibliotekshaven og det omliggende urbane byrum ved at vende et af dets indre flader ud mod Bibliotekshaven - Museets indgang markeres både horisontalt og vertikalt. I grundplanet er adgangen formet af en helhed af samtalerum, der kan udvikle sig til et personligt mødested for besøgende og i sommermånederne give plads til en udendørs café. Det understreger betydningen af museet bag dets mure. De vertikale mure er præget af en projektion af Mitzvah formen, hvis spor følges i udstillingen.

Dansk Jødisk Museums strukturerende princip er selve Mitzvah-begrebet, der i sin dybe etiske betydning henviser til et bud, beslutning og en grundlæggende god gerning. Som matrix for udstillingen har museet skrivningens, læsningens og erindringens tradition, der som en ledetråd organiserer udstillingsrummet. På den måde er det selve Mitzvah, der både symbolsk og arkitektonisk styrer en dialog mellem Galejhusets gamle hvælvede rum, Det kongelige Bibliotek og oplevelsen af det ny museum.

De besøgende træder ind i en dynamisk og opløftende udstillingsarkitektur, der byder på en brudfri organisering af genstandene og rundgang i udstillingen. Bygningen er tænkt ind i udstillingsoplevelsen som et eventyr og en invitation til både fysisk og spirituelt at spore historien, dens krydsfelter og dynamikker også i forhold til jødisk kultur, som den udfolder sig i nutiden.

Udstillingens matrix er organiseret i fire planer, som gennemskærer gulvstrukturen, udgår fra det indre til det ydre af bygningen og markeres ved museets indgang og langs gangstien i Det kongelige Biblioteks have. De fire planer – Exodus, Ørkenen, Åbenbaringen af loven, og Det forjættede land – strukturerer et topografisk landskab, som fortættes til sit yderste under den eksisterende bygnings hvælvinger. Disse planer er forbundet i såvel de bølgende

gulvsektioner som i vægge og montrers projektioner og udstillingens forløb.

Hele museet, der rummer indgangen, butikken og udenomsarealer, er forenet af udstillingsrummet, der både er skrevet og læst som en tekst indeni en tekst indeni en tekst. En tekst, hvor margenerne (vægge, indre rum, montrere, virtuelle perspektiver) spiller en afgørende rolle på samme måde som Talmuds omgivende kommentarer til den centrale tekst. Gennem den besøgendes synæstetiske oplevelse vil den frugtbare jødiske oplevelse og erfaring i Danmark få en både dybt erindringsværdig og stadigt udvidende horisont. Hele udstillingsrummet er gennemskåret af en hældning, der former et femte virtuelt plan og horisont, som integrerer alle de omgivende udstillinger. Fladen anvendes i udstillingen som borde, sokler og montrere. Det er samtidig en visuel vektor, der får den besøgendes oplevelse til at række udover museets mure. Dette femte rumplan virker som et faktum, der orienterer den besøgende og giver hvert barn og person en ramme, hvorigennem museet som tekst bliver tydelig.

Vel indenfor har den besøgende nem adgang til butikken, som også er tænkt som en del af udstillingsrummet samt tillige som et projektorum. Efter at være trådt ind i selve udstillingen, befinder den besøgende sig i et rum konstrueret af et trægulv med let skrånede planer, der repræsenterer de fire omtalte planer. Hele udstillingen er oplyst af Mitzvahs lysbånd, der skærer sig ind i museets vægge og som et mikrokosmos af Mitzvah ondanner dagens lys.

Dansk Jødisk Museum vil blive et sted, der i Mitzvahs enestående ramme afdækker en dyb tradition og dens fremtid. Sammenkædningen af den gamle struktur i Det kongelige Biblioteks hvælvede stenrum og den overraskende forbindelse til det unikke udstillingsrum skaber en dynamisk dialog mellem fortidens og fremtidens arkitektur – det gamles aktualitet og det nyes tidløshed.

Daniel Libeskind Berlin 09.02.01